



## Határozatok Tára

ELEANOR SHARPSTON  
FŐTANÁCSNOK INDÍTVÁNYA  
Az ismertetés napja: 2014. november 27.<sup>1</sup>

**C-497/13. sz. ügy**

**Froukje Faber  
kontra  
Autobedrijf Hazet Ochten BV**

(a Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden [Hollandia] által benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem)

„1999/44/EK irányelv — A vevő státusza — Bírói jogvédelem — Áruk megfelelőségi hibája — Az eladó értesítésére vonatkozó kötelezettség — Bizonyítási teher”

1. Ebben az ügyben a Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden (Hollandia) (a továbbiakban: a kérdést előterjesztő bíróság) a fogyasztói szerződések bizonyos vonatkozásait érintő szabályokat összehangoló 1999/44/EK irányelvre vonatkozóan két kérdéskörben terjesztett elő előzetes döntéshozatal iránti kérelmet.<sup>2</sup> Az első kérdéskör lényegében arra vonatkozik, hogy az uniós jog előírja-e, hogy a nemzeti bíróságnak hivatalból vizsgálnia kell, hogy valamely árut vásároló fél az 1999/44 irányelv értelmében fogyasztónak minősül-e, és ha igen, e kötelezettség terjedelmét.<sup>3</sup> A második kérdéskör a fogyasztó azon kötelezettségére vonatkozik, hogy tájékoztassa az eladót az 1999/44 irányelvben szabályozott szerződés szerint átadott termék megfelelési hibájáról, valamint az ezt követő bármely eljárásban az ilyen megfelelési hibára vonatkozó bizonyítási teherre.

2. Ezek a kérdések Froukje Faber és az Autobedrijf Hazet Ochten BV (a továbbiakban: Hazet) között egy olyan használt autó állítólagos megfelelőségi hibájából eredő kártérítés miatti jogvitában merültek fel, amelyet a Hazet F. Fabernek értékesített, és amely kigyulladt.

1 — Eredeti nyelv: angol.

2 — A fogyasztási cikkek adásvételének és a kapcsolódó jótállásnak egyes vonatkozásairól szóló, 1999. május 25-i 1999/44/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL L 171., 1999.7.7., 12. o., magyar nyelvű különkiadás 15. fejezet, 4. kötet, 223. o.). Ezen irányelvet az alapeljárás szerinti tényállás megvalósulását követően a fogyasztók jogairól szóló 2011. október 25-i 2011/83/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv módosította (HL L 304., 64. o.) (a továbbiakban: a 2011/83 irányelv).

3 — A „hivatalból” és az „*ex officio*” szavakat ebben az indítványban szinonimaként használok.

## Az 1999/44 irányelv

3. Az 1999/44 irányelv hozzájárul az EUMSZ 169. cikkben célkitűzésként meghatározott fogyasztóvédelem magas szintjének eléréséhez.<sup>4</sup> Az irányelv minimális szintű összehangolást ír elő.<sup>5</sup> Az (5) preambulumbekkezdés értelmében „a fogyasztói jogok minimális közös szabályainak létrehozása, amely függetlenül attól alkalmazandó, hogy a fogyasztási cikket [az Európai Unió] belül hol vásárolják meg, erősíteni fogja a fogyasztók bizalmát, és lehetővé teszi, hogy a fogyasztók a belső piac előnyeit minél nagyobb mértékben élvezzék”.

4. A (6) preambulumbekkezdés a fogyasztók nehézségeinek és az eladókkal szembeni jogviták fő forrásaként azt jelöli meg, hogy az áru nem felel meg a szerződésnek. A (7) preambulumbekkezdés tovább részletezi a megfelelőség elvét, és a következőt mondja ki:

„[...] mivel a fogyasztási cikkeknek mindenekelőtt meg kell felelniük a szerződésben meghatározott tulajdonságoknak; [...] a szerződésszerűség elve közösnek tekinthető az egymástól eltérő nemzeti jogi hagyományokban; [...] bizonyos jogi hagyományok feltehetően nem teszik lehetővé, hogy a fogyasztók minimális védelmének biztosítása céljából kizárólag erre az alapelvre támaszkodjunk; [...] különösen az ilyen jogi hagyományok mellett hasznosnak bizonyulhatnak kiegészítő nemzeti rendelkezések a fogyasztók védelmének biztosítására olyan esetekben, amikor a szerződő felek nem állapodtak meg speciális szerződési feltételekben, vagy olyan szerződési kikötést alkalmaznak, illetve megállapodást kötöttek, amely szerint a fogyasztó közvetve vagy közvetlenül lemond az őt megillető jogokról vagy elfogadja e jogok korlátozását; amennyiben ezeket a jogokat ez az irányelv biztosítja, az ilyen szerződési kikötés vagy megállapodás nem köti a fogyasztót.”

5. A (8) preambulumbekkezdés szerint a szerződésszerűség elve alkalmazásának elősegítése céljából „hasznos a szerződésszerűség – legáltalánosabb helyzeteket lefedő – megdönthető vélelmének bevezetése; [...] ez a vélelem nem korlátozza a szerződéses szabadság elvét [...]”. A (8) preambulumbekkezdés továbbá kimondja, hogy „erre vonatkozó speciális szerződési feltételek hiányában, valamint minimális védelmi záradék alkalmazása esetén, a vélelem elemei használhatók az áru szerződésnek való megfelelése hibájának megállapítására; [...] a fogyasztó által ésszerűen elvárható minőség és teljesítmény többek között attól függ, hogy a fogyasztási cikk új vagy használt; [...] a vélelem elemei kumulatíván érvényesülnek; [...] ha az adott eset körülményei valamely elemet kifejezetten alkalmatlanná tesznek, a vélelem többi eleme mindazonáltal érvényben marad.”

6. A (19) preambulumbekkezdés szerint „a tagállamok számára lehetővé kell tenni, hogy előírjanak egy határidőt, amelyen belül a fogyasztó köteles értesíteni az eladót a megfelelés hibájáról; [...] a tagállamok biztosíthatják a fogyasztók magasabb szintű védelmét azáltal, hogy nem vezetnek be ilyen kötelezettséget; [...] a fogyasztóknak [az Európai Unió] egészében minden esetben legalább két hónapot kell biztosítani ahhoz, hogy az eladót értesítsék a megfelelés hibájáról”.

7. A (22) preambulumbekkezdés szerint „a felek megállapodásukban nem korlátozhatják a fogyasztónak biztosított jogokat, illetve a fogyasztó nem mondhat le róluk, különben ezáltal meghiúsulna a jogi védelem [...]”.

4 — Az 1999/44 irányelv (1) preambulumbekkezdése. Az EUMSZ 169. cikk (1) bekezdése a következőképpen rendelkezik: „A fogyasztói érdekek érvényesülésének előmozdítása és a fogyasztóvédelem magas szintjének biztosítása érdekében az Unió hozzájárul a fogyasztók egészségének, biztonságának és gazdasági érdekeinek védelméhez, valamint a tájékoztatáshoz, oktatáshoz és az érdekek védelmét célzó önszerveződéshez való jogaik megerősítéséhez.”

5 — Az 1999/44/EK irányelv 1. cikkének (1) bekezdése.

8. Az 1999/44 irányelv alkalmazásában fogyasztó „minden olyan természetes személy, aki az ezen irányelv hatálya alá tartozó szerződések tekintetében gazdasági vagy szakmai tevékenysége körén kívül eső célból jár el” (az 1. cikk (2) bekezdésének a) pontja); eladó „minden olyan természetes vagy jogi személy, aki, illetve amely, szerződés alapján gazdasági vagy szakmai tevékenysége keretében fogyasztási cikkeket értékesít” (az 1. cikk (2) bekezdésének c) pontja); valamint fogyasztási cikk „minden ingó dolog (testi tárgy)” (az 1. cikk (2) bekezdésének b) pontja).<sup>6</sup>

9. A 2. cikk (1) bekezdése értelmében „[a]z eladó köteles a fogyasztónak az adásvételi szerződésnek megfelelő fogyasztási cikket átadni”. A 2. cikk (2) bekezdése szerint a fogyasztási cikk szerződésszerűségét vélelmezni kell, ha az

- a) megfelel az eladó által adott leírásnak, és rendelkezik az eladó által a fogyasztónak bemutatott próba vagy minta tulajdonságaival;
- b) alkalmas a fogyasztó által meghatározott sajátos célra, amelyet a fogyasztó a szerződéskötéskor az eladó tudomására hozott, és az eladó elfogadott;
- c) alkalmas minden olyan célra, amelyre az azonos fajtájú árukat szokásosan használják;
- d) felmutatja az azonos fajtájú áruk tekintetében szokásos minőséget és teljesítményt, amelyet a fogyasztó ésszerűen elvárhat, figyelembe véve a fogyasztási cikk természetét, és ha van ilyen, az eladó, a gyártó vagy annak képviselője által a fogyasztási cikk konkrét tulajdonságai tekintetében különösen a reklámozás során tett vagy a címkén megjelenő nyilvános kijelentéseket.”

10. A 2. cikk (3) bekezdése alapján „nem minősül a megfelelés hibájának, ha a szerződés megkötésének időpontjában a fogyasztó a hibáról tudott vagy arról ésszerűen eljárva tudnia kellett, illetve ha a megfelelés hibáját a fogyasztó által adott anyag okozta.”

11. A 3. cikk (1) bekezdése előírja, hogy az eladó felel a fogyasztóval szemben a fogyasztási cikk átadásának időpontjában meglévő minden hibáért. A 3. cikk többi része a fogyasztó rendelkezésére álló jogorvoslati lehetőségeket határozza meg. A 3. cikk (2) bekezdése ezeket a következő sorrendben foglalja össze: a fogyasztási cikk szerződésszerű állapotának kijavítása vagy kicserélés formájában történő térítésmentes helyreállítása; a vételár megfelelő leszállítása; vagy az adott fogyasztási cikk vonatkozásában a szerződéstől való elállás.

12. A „Határidők” címet viselő 5. cikk kimondja, hogy:

„(1) Az eladó a 3. cikk szerint akkor felel, ha a megfelelés hibája a fogyasztási cikk átadásától számított két éven belül megnyilvánul. Ha a nemzeti jog a 3. cikk (2) bekezdése szerinti jogok érvényesítésére elévülési határidőt ír elő, az nem járhat le az átadástól számított két éven belül.”<sup>7</sup>

(2) A tagállamok előírhatják, hogy a fogyasztó a jogai érvényesítése feltételeként a hibáról annak felismerésétől számított két hónapon belül köteles értesíteni az eladót.

[...]

(3) Az ellenkező bizonyításáig vélelmezni kell, hogy a fogyasztási cikk átadásától számított hat hónapon belül megnyilvánult hiba már az átadás időpontjában létezett, kivéve, ha ez a vélelem nem egyeztethető össze a fogyasztási cikk természetével vagy a hiba jellegével.”

6 — E fogalom meghatározás kivételeinek egyike sem releváns ebben az ügyben. Lásd még az alábbi 55. pontot.

7 — Lásd még a (17) preambulumbekendést. A 7. cikk (1) bekezdése alapján továbbá a használt fogyasztási cikkek adásvételére nézve a tagállamok előírhatják, hogy az eladó és a fogyasztó megállapodhat abban is, hogy az eladó rövidebb ideig felel. Hollandia nem élt ezzel a lehetőséggel.

13. A 8. cikk (2) bekezdése (amely a „Nemzeti jog és minimális védelem” címet viseli) a következőt írja elő:

„A fogyasztók magasabb szintű védelme érdekében a tagállamok az ezen irányelv hatálya alá tartozó területen a Szerződéssel összeegyeztethető szigorúbb rendelkezéseket is elfogadhatnak vagy tarthatnak hatályban.”<sup>8</sup>

14. A 9. cikk értelmében a „tagállamok megteszik a szükséges intézkedéseket, hogy a fogyasztókat tájékoztassák az ezen irányelvnek való megfelelést biztosító nemzeti jogszabályokról, és ha szükséges, ösztönzik a szakmai szervezeteket, hogy a fogyasztókat tájékoztassák az őket megillető jogokról”.

## A holland jog

15. A Burgerlijk Wetboek (a holland polgári törvénykönyv; a továbbiakban „BW”) 7:5 cikkének (1) bekezdése értelmében fogyasztási cikkek adásvétele „ingó dolog [...] adásvételére vonatkozó szerződés, amelyet a szakmai vagy üzleti tevékenysége körében eljáró eladó a nem szakmai vagy üzleti tevékenysége körében eljáró természetes személy vevővel köt”.

16. A BW 7:17. cikkének (1) bekezdése értelmében az átadott dolognak meg kell felelnie a szerződésben meghatározott tulajdonságoknak.

17. A BW-nek az 1999/44 irányelv 5. cikkének (3) bekezdését a holland jogba átültető 7:18. cikke (2) bekezdése előírja, hogy:

„Fogyasztási cikkek adásvétele esetén vélelmezni kell, hogy a dolog az átadáskor nem felelt meg a szerződésben meghatározott tulajdonságoknak, ha a megállapodás szerinti tulajdonságoknak való megfelelés hibája az átadást követő hat hónapon belül nyilvánvalóvá válik, amennyiben a dolog vagy a hiba jellegéből más nem következik.”

18. A BW 7:18. cikkének (2) bekezdéséhez fűzött indokolás szerint a vevőnek be kell mutatnia (és vita esetén bizonyítania kell), hogy a dolog nem felel meg a szerződésnek, és ez a hiba az átadást követő hat hónapon belül nyilvánvalóvá vált. Ebben az esetben az eladó feladata arra hivatkozni és azt bizonyítani, hogy a dolog az átadáskor megfelelt a szerződésben meghatározott tulajdonságoknak.

19. A BW 7:23. cikkének (1) bekezdése értelmében:

„A vevő nem hivatkozhat többé arra, hogy az, amit átadtak, nem felel meg a szerződésben meghatározott tulajdonságoknak, ha ezt nem közölte az eladóval azt követő ésszerű időn belül, hogy ezt megállapította vagy ésszerűen megállapíthatta volna. Ha azonban kiderül, hogy a dolog olyan tulajdonsággal nem rendelkezik, amelyet az eladó szavatolt, vagy az eltérés olyan tényekre vonatkozik, amelyeket az eladó ismert vagy ismernie kellett, de nem közölt, akkor a bejelentésnek a megállapítást követő ésszerű időn belül kell megtörténnie. Fogyasztási cikkek adásvétele esetén a bejelentésnek a megállapítást követő ésszerű időn belül kell megtörténnie; ennek körében a megállapítást követő két hónapon belüli bejelentés időben megtörténtnek tekintendő.”

20. A kérdést előterjesztő bíróság szerint a vásárlónak tájékoztatnia kell az eladót, hogy az, amit átadtak, nem felel meg a szerződésben meghatározott tulajdonságoknak a BW 7:17. cikkének értelmében véve. Ennek nem kell írásban történnie; szóbeli közlés is elégséges. A Hoge Raad (holland legfelsőbb bíróság) állandó ítélkezési gyakorlatából az következik, hogy abban az esetben, ha az eladó

8 — Lásd még az 1999/44 irányelv (24) preambulumbekendését, valamint az EUMSZ 169. cikk (4) bekezdését.

azzal védekeznek, hogy a panaszt nem időben tették meg, (amely a fogyasztási cikkek adásvételének időbeli feltételéről szóló 7:23. cikk (1) bekezdésének harmadik mondatában szerepel) a vevő köteles felhozni, és szükség esetén bizonyítani, hogy időben és az eladó számára felismerhető módon tett panaszt.

21. A kérdést előterjesztő bíróság kifejtette, hogy ha az eladót túl későn értesítik, a vevő a szerződésnek való megfelelés hiánya tekintetében minden jogát elveszíti.

22. Az, hogy a vevő megfelelő időben tájékoztatta-e az eladót (ami az adásvétel általánosan alkalmazandó időbeli feltételeiről szóló 7:23. cikk (1) bekezdésének első és második mondatában szerepel), attól függ (a Hoge Raad ítélezési gyakorlata alapján), hogy i. azon kérdés megválaszolásához, hogy a neki átadott dolog megfelel-e a szerződésben meghatározott tulajdonságoknak, elvégezte-e az adott körülmények között tőle ésszerűen elvárható vizsgálatot, és ii. azt követő ésszerű időn belül, hogy megállapította, vagy ilyen vizsgálat esetén meg kellett volna állapítania, hogy az átadott dolog nem felel meg a szerződésben meghatározott tulajdonságoknak, ezt bejelentette-e az eladónak. Az i. pontban említett vizsgálatra rendelkezésre álló idő tartama az eset körülményeitől függ, minek körében többek között a hiba jellege és észlelhetősége, megnyilvánulási módja, és a vevő szaktudása bír jelentőséggel. Előfordulhat, hogy szakértő általi vizsgálat válik szükségessé. Ami az ii. pontban említett idő hosszát illeti, nem fogyasztási cikkek adásvétele esetén minden fennálló érdeket mérlegelve és minden releváns körülményre figyelemmel kell választ adni. Ezért nincs konkrétan meghatározott határidő. Fogyasztási cikkek adásvétele esetén az, hogy a megállapítást követő több mint két hónappal megtörtént bejelentésre megfelelő időben került-e sor, az úgy tényeitől és körülményeitől függ.

23. Függetlenül attól, hogy (az utolsó mondatot kivéve) a BW 7:23. cikkének (1) bekezdése a fogyasztási és a nem fogyasztási cikkek adásvételére egyaránt vonatkozik, a kérdést előterjesztő bíróság kimondta, hogy ez a rendelkezés az 1999/44 irányelv 5. cikkének (2) bekezdését hajtja végre.

24. A holland jog értelmében a fogyasztóvédelmi jog legtöbb vonatkozása nem tekintendő közrendi szabálynak.

25. A Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering (polgári perrendtartás; a továbbiakban: Rv.) 22. cikke szerint a bíró minden körülmények között és az eljárás bármely szakaszában kérheti, hogy a felek valamelyike vagy mindegyike további magyarázatot terjesszen elő álláspontjára vonatkozóan. Az Rv. 23. cikke szerint a bíró az alapján dönt, amit a felek előterjesztettek vagy kérelmeztek, és az Rv. 24. cikke szerint azon tények, körülmények és jogalapok alapján, amelyekre a felek panaszukat vagy panaszait alapozták. Az Rv. 149. cikke főszabály szerint kizárja, hogy a bíró olyan tényeket vegyen figyelembe, ide nem értve a köztudomású tényeket, amelyek nem szerepelnek a felek beadványaiban.

26. A fellebbezési eljárásokban a bíró csak a felek által előterjesztett jogalapok alapján dönthet. Ugyanakkor a közrendi jellegű normákat hivatalból alkalmazhatja. A felek előterjeszhetnek új tényeket, de csak a fellebbezésre vonatkozó első írásbeli észrevételeikben.

27. A tárgyaláson a holland kormány továbbá előadta, hogy annak ellenére, hogy a holland bírónak a polgári eljárásokban passzív szerepe van, neki kell eldöntenie, hogy az adott tényekre mely jogi szabályok vonatkoznak, és rendelkezésére állnak egyéb eszközök is, hogy a jogvitát tisztázza, például az a jog, hogy a felektől további információkat kérjen.



## **A tényállás, az eljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések**

28. 2008. május 27-én F. Faber használt autót vásárolt a Hazettől, amelyért 7002 euró vételárat fizetett. A járművet még ugyanaznap átadták. A szerződési feltételeket egy általános „Koopovereenkomst particulier” (magánszeméllyel kötött adásvételi szerződés) tartalmazta, amelyben szerepeltek F. Faber név- és lakcímadatai, a jármű jellemzői, az adásvételi feltételek („bármiféle jótállás kizárásával”), az ár és a felek aláírása.

29. 2008. szeptember 26-án F. Faber az autójával üzleti tárgyalásra tartott. Lánya szintén a járműben utazott. Az autó kigyulladt és teljesen kiégett. A járművet a segélyszolgálat vontatóval a Hazet műhelyébe szállíttatta megőrzésre. F. Faber előterjesztése szerint telefonon felhívta a Hazetet, amíg a lányával együtt a vontató utasaként a tüzeset napján a Hazethez tartottak. A Hazet tagadja, hogy ekkor F. Faber említett volna bármit is a tűz lehetséges okáról, vagy a Hazet szerepéről. A Hazet kérésére az autót az Autodemontagebedrijf Reuvers-hez (a továbbiakban: Reuvers) szállították, hogy ott az erre vonatkozó környezetvédelmi-műszaki előírásoknak megfelelően megőrizzék.

30. 2009 elején a felek a Hazet kezdeményezésére telefonon kapcsolatba léptek egymással a roncs miatt, és F. Faber ennek során közölte, hogy a tűzről készített rendőrségi jelentésre vár.

31. F. Faber 2009. február 16-án kikérte a rendőrségtől a műszaki jelentést, azonban 2009. február 26-án a rendőrség azt közölte vele, hogy nem készült műszaki jelentés.

32. 2009. május 8-án a Reuvers szétbontotta a roncsot, miután két nappal korábban elektronikus levelében azt közölte a Hazettel, hogy a járműroncsot ellenkező utasítás hiányában szétbontják.<sup>9</sup>

33. 2009. május 11-i levelével F. Faber a Hazetet tette felelőssé az őt a tűz következtében ért (összesen 10 828,55 euró összegű) – a jármű vételára, egy laptop, egy fényképezőgép, egy bőrkabát, egy másik kabát, egy navigációs készülék és egy, az ügyfelének szánt, vászonra nyomott fénykép alkotta – károkért. Állítása szerint lelki sérülést is elszenvedett.

34. F. Faber 2009 júliusának elején megbízta az Extenso kárszakértőt a járműtűz okainak feltárására irányuló műszaki vizsgálat elvégzésével. 2009. július 7-én az Extenso azt válaszolta, hogy az említett vizsgálat nem végezhető el, mert a jármű már nem vizsgálható meg.

35. A Hazet nem vállalta a felelősséget, és nem volt hajlandó kártérítést fizetni. Többek között azzal érvelt, hogy F. Faber megsértette a BW 7:23. cikkének (1) bekezdését azzal, hogy túl későn értesítette őt az állítólagos megfelelési hibáról, és a baleset után kilenc hónapot várt, mielőtt a tűz műszaki vizsgálatára adott volna megbízást.

36. 2010. október 26-án F. Faber keresetet indított a Hazet ellen a Rechtbank te Arnhem (a továbbiakban: Rechtbank) előtt a kár megtérítése, valamint a törvényes kamatok és a perem kívüli beszédési költségek megfizetése iránt. Állítása szerint a jármű nem felelt meg a magánszeméllyel kötött adásvételi szerződésnek, ezért a Hazet megsértette a BW 7:17. cikkét. F. Faber nem hivatkozott kifejezetten fogyasztói minőségére.

37. A Hazet vitatja ezt az állítást, és hozzátette, hogy F. Faber túl későn tájékoztatta őt az állítólagos megfelelési hibáról, így a BW 7:23. cikke (1) bekezdésének megfelelően elvesztette a kártérítéshez való jogát.

9 — A nemzeti bíróság ügyiratából nem derül ki, hogy az autó tulajdonosával, F. Faberrel, ezt megelőzőleg akár a Hazet, akár a Reuvers kapcsolatba lépett volna.

38. A Rechtbank 2011. április 27-én elutasította F. Faber keresetét, és fenntartotta a Hazetnek a BW 7:23 cikkének (1) bekezdésére alapozott érvelését: a felek között csak 2009 elején, vagyis a járműtűz (a szerződésnek való megfelelés hiánya megállapításának időpontja) után több mint három hónappal került sor az első kapcsolatfelvételre. F. Faber nem hivatkozott olyan rendkívüli körülményekre, amelyek indokolnák ezt a késedelmet. A Rechtbank nem foglalt állást abban a tekintetben, hogy F. Faber kellően egyértelműen fogalmazta-e meg panaszát a Hazettel szemben a felek 2009. eleji, a tűz időpontjára vonatkozó telefonbeszélgetése során ahhoz, hogy az az eladó érvényes értesítésének minősülhessen, vagy abban, hogy az adásvétel a BW 7:23. cikkének (1) bekezdése értelmében vett fogyasztásicikk-adásvételnek minősül-e.

39. 2011. július 26-án F. Faber ez ellen az ítélet ellen fellebbezést nyújtott be a kérdést előterjesztő bírósághoz. F. Faber a fellebbezési eljárásban sem hivatkozott arra, hogy a magánszeméllyel kötött adásvételi szerződést fogyasztóként írta volna alá. Nem is fellebbezte meg a Rechtbank ítéletének ezt a részét. A kérdést előterjesztő bíróság nem tartja lehetségesnek, hogy az ügyiratban szereplő információk alapján ebben a kérdésben állást foglaljon.

40. F. Fabert az elsőfokú és a fellebbezési eljárásban ügyvéd segítette.

41. Ennek fényében a kérdést előterjesztő bíróság iránymutatást kért a Bíróságtól a következő kérdésekben:

- „1. Köteles-e a nemzeti bíróság – akár a hatékony érvényesülés elve, akár az 1999/44 irányelv által célul tűzött magas uniós fogyasztóvédelmi szint, akár az uniós jog más rendelkezései vagy előírásai alapján – hivatalból vizsgálni, hogy a vevő valamely szerződés esetében az 1999/44 irányelv 1. cikke (2) bekezdésének a) pontja értelmében vett fogyasztónak minősül-e?
2. Az első kérdésre adandó igenlő válasz esetén: akkor is így van-e ez, ha az eljárás iratai nem tartalmaznak ténybeli információkat (vagy nem elegendő, illetve ellentmondásos információt tartalmaznak) a vevő minőségének megállapításához?
3. Az első kérdésre adandó igenlő válasz esetén: olyan fellebbezési eljárásban is így van-e ez, amelyben a vevő nem vitatta az elsőfokú bíróság ítéletét annyiban, amennyiben abban nem végezték el (hivatalból) e vizsgálatot, és annak kérdését, hogy a vevő fogyasztónak tekintendő-e, kifejezetten nyitva hagyták?
4. A nemzeti jogban közrendi jellegű nemzeti előírásokkal egyenértékű normának kell-e tekinteni az 1999/44 irányelvet (illetve annak 5. cikkét)?
5. Ellentétes-e a hatékony érvényesülés elvével, az 1999/44 irányelv által célul tűzött magas uniós fogyasztóvédelmi szinttel vagy az uniós jog más rendelkezéseivel vagy előírásaival az, hogy a holland jog a fogyasztó/vevő számára hivatkozási kötelezettséget és bizonyítási terhet ír elő azon kötelezettség teljesítése tekintetében, hogy az átadott fogyasztási cikk vélt hibájáról az eladót (megfelelő időben) tájékoztatja?
6. Ellentétes-e a hatékony érvényesülés elvével, az 1999/44 irányelv által célul tűzött magas uniós fogyasztóvédelmi szinttel, vagy az uniós jog más rendelkezéseivel vagy előírásaival a holland jog a fogyasztó/vevő azzal kapcsolatos hivatkozási kötelezettsége és bizonyítási terhe vonatkozásában, hogy a fogyasztási cikk nem felel meg a szerződésben meghatározott tulajdonságoknak, és a szerződésnek való megfelelés e hiánya az átadást követő hat hónapon belül vált nyilvánvalóvá? Mit jelentenek a „megnyilvánult hiba” szavak az 1999/44 irányelv 5. cikkének (3) bekezdésében, különösen: milyen mértékben kell a fogyasztónak/vevőnek olyan tényeket és körülményeket bemutatnia, amelyek a szerződésnek való megfelelés hiányára (illetve annak okaira) vonatkoznak? Elegendő-e ehhez, hogy a fogyasztó/vevő felhozza és megalapozott vitatás esetén

bizonyítja, hogy a vásárolt termék nem működik (kifogástalanul), vagy azt is be kell mutatnia és megalapozott vitatás esetén azt is bizonyítania kell, hogy a vásárolt termék milyen hibája okozza (okozta) e működésképtelenséget (illetve a nem kifogástalan működést)?

7. Jelentőséggel bír-e [...] az előző kérdések megválaszolása során, hogy F. Fabert a jelen eljárásban mindkét fokon ügyvéd képviselte?”

42. Az osztrák, a belga és a holland kormány, valamint az Európai Bizottság írásbeli észrevételt terjesztett elő. A Hazet, a holland kormány és a Bizottság a 2014. szeptember 11-i tárgyaláson szóbeli észrevételt tett.

## Értékelés

### *Előzetes észrevételek*

43. Az ehhez hasonló magánjellegű jogvitában egyik fél sem hivatkozhat az 1999/44 irányelv közvetlen hatályára. Ugyanakkor ilyen ügyek tárgyalásakor „a belső jogi rendelkezések alkalmazása során a tagállami bíróság a nemzeti jogrend valamennyi szabályát köteles figyelembe venni, és azokat – amennyire csak lehetséges – az irányelv szövegének és céljának megfelelően értelmezni oly módon, hogy az általa követett céllal összhangban álló eredményre jusson”.<sup>10</sup> Jelen ügyben a kérdést előterjesztő bíróság az 1999/44 irányelv értelmezéséhez kér iránymutatást, hogy alkalmazni tudja a BW 7:18 cikkének (2) bekezdését és 7:23 cikkének (1) bekezdését.

44. Az előterjesztett kérdések F. Faber, egy használtautó-vásárló által az eladóval, a Hazettel szemben kártérítés iránt indított bírósági eljárásban merültek fel. A Hazet a keresettel szembeni védekezéséként egy nemzeti jogi rendelkezésre hivatkozik (amelynek egy része általánosságban az adásvételekre, míg egy másik része kifejezetten a fogyasztási cikkek adásvételére vonatkozik), azt állítva, hogy F. Faber elveszítette jogorvoslatához való jogát, mivel túl későn értesítette őt az állítólagos megfelelési hibáról.

45. F. Faber fogyasztói minősége a jelek szerint első fokon nem merült fel, mivel a Rechtbank azon az állásponton volt, hogy F. Faber mindenképp túl későn értesítette a Hazetet, ezáltal elveszítette a kártérítéshez való jogát. F. Faber maga sem hivatkozott arra, hogy fogyasztói minőségében járt el, amikor egy olyan nemzeti jogi rendelkezésre (BW 7:17. cikkének (1) bekezdése) alapozta kérelmét, amely nyilvánvalóan minden ügylettípusra vonatkozik.

46. A kérdést előterjesztő bíróság F. Faber fellebbezésének tárgyalásakor relevánsnak ítéli meg azon tény ismeretét, hogy fogyasztóként járt-e el, mivel ez meghatározza, hogy melyik jog alkalmazandó (ideértve a BW 7:23. cikke (1) bekezdésének első mondatát). Ugyanakkor, mivel a Rechtbank erre vonatkozóan nem tett megállapítást, az Rv. 24. és 149. cikke, valamint a fellebbezésre vonatkozó rendelkezések értelmében a kérdést előterjesztő bíróság nem vizsgálhatja hivatalból ezt a kérdést. Fellebbezés során ezt csak akkor teheti meg, ha a vonatkozó jogszabályok közrendi jellegűek, és a kérdést előterjesztő bíróság szerint a (nemzeti) fogyasztóvédelmi szabályok esetén erről nincs szó.

47. Ennek fényében az 1. és 4. kérdés arra vonatkozik, hogy az uniós jog szerint a nemzeti bíróságnak hivatalból vizsgálnia kell-e, hogy egy vevő az 1999/44 irányelv értelmében fogyasztónak minősül-e, így az irányelvet alkalmazni kell-e. (A nemzeti bíróságnak először az irányelv hatályát kellett volna megvizsgálnia, mielőtt többek között annak 5. cikke<sup>11</sup> alapján úgy dönt, hogy a nemzeti jogot e rendelkezéssel összhangban értelmezi.) A Bíróság a fogyasztóvédelmi joggal összefüggésben (még hozzá

10 — Lásd például: LCL Le Crédit Lyonnais ítélet, C-565/12, EU:C:2014:190, 54. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat.

11 — Lásd például: VB Pénzügyi Lízing ítélet, C-137/08, EU:C:2010:659, 49. pont.



a fogyasztói szerződések<sup>12</sup> tisztességtelen feltételeire vonatkozóan) megerősítette annak az elvnek az alkalmazását, hogy az eljárási szabályok harmonizációja hiányában továbbra is a nemzeti jogszabályok alkalmazandók, amennyiben azok megfelelnek a tényleges érvényesülésre és egyenértékűsége vonatkozó jogelveknek.<sup>13</sup> Jelen ügyben számomra úgy tűnik, hogy az 1–3. kérdés különösen a tényleges érvényesülés elvére vonatkozik, valamint arra, hogy a Bíróságnak különösen a fogyasztói szerződések tisztességtelen feltételeire vonatkozó ítélkezési gyakorlata analógia útján alkalmazandó-e; míg a 4. kérdés inkább az egyenértékűség elvére vonatkozik. Amennyiben hivatalból kell vizsgálni, hogy valamely vevő az 1999/44 irányelv értelmében fogyasztónak minősül-e, a kérdést előterjesztő bíróság 2. és 3. kérdésében arra vonatkozóan kér iránymutatást, hogy mely körülmények között köteles ezt megtenni a nemzeti bíróság.

48. Ugyanakkor a 4. kérdés (tágabban) úgy is értelmezhető, hogy a kérdést előterjesztő bíróság abban azt kérdezi, hogy amennyiben megállapítja, hogy F. Faber fogyasztó volt, és hogy időben értesítette az eladót a megfelelőségi hibáról (a BW 7:23. cikke (1) bekezdésének utolsó mondata), akkor *ex officio* alkalmaznia kell-e az 1999/44 irányelv 5. cikkének (3) bekezdését végrehajtó BW 7:18. cikkének (2) bekezdésében foglalt bizonyítási teherre vonatkozó rendelkezést. A 4. kérdésnek ezt az értelmezését is meg fogom vizsgálni.

49. Amennyiben az 1999/44 irányelv 5. cikkének (2) bekezdése értelmében valamely tagállam előírja, hogy a fogyasztó különösen az 1999/44 irányelv 3. cikke szerinti jogai érvényesítése feltételeként a hibáról két hónapon belül köteles értesíteni az eladót, az 5. kérdés lényegében arra vonatkozik, hogyan lehet megállapítani, hogy a fogyasztó időben cselekedett-e. A 6. kérdés az 5. cikk (3) bekezdésére és a megfelelőségi hiba fennállásának megállapítására vonatkozó bizonyítási teherre (és így az eladó felelősségére) vonatkozik. Ezt a két kérdést külön fogom megvizsgálni. A 7. kérdés önálló kérdés.

50. Mindenekelőtt rövid megjegyzést fűznék ahhoz a kontextushoz, amelyben az 1–4., valamint a 7. kérdés felmerült.

51. Nem értek egyet a Bizottság azon álláspontjával, hogy az 1999/44 irányelv hivatalból történő vizsgálatára vonatkozó kérdések elfogadhatatlanok. A Bizottság álláspontjának az az alapja, hogy az alapeljárás felei közül senki nem vitatta F. Faber fogyasztói státuszát, és ezért ezek a kérdések tisztán hipotetikus jellegűek.

52. A kialakult gyakorlat szerint vélelmezni kell, hogy a nemzeti bíróság által feltett értelmezési kérdések az általa meghatározott ténybeli és jogszabályi kontextusban relevánsak. A Bíróság csak akkor utasíthatja vissza az előzetes döntéshozatalt, ha egyértelműen kitűnik, hogy a kért értelmezés nem függ össze az alapeljárás tényállásával vagy tárgyával, illetve hogy a szóban forgó probléma hipotetikus jellegű, vagy ha a Bíróság nem rendelkezik azon ténybeli és jogi elemek ismeretével, amelyek szükségesek ahhoz, hogy a feltett kérdésekre hasznos módon válaszolhasson.<sup>14</sup>

53. Jelen ügyben a Bíróság előtti kérdés nem az, hogy az 1999/44 irányelv értelmében ki minősül fogyasztónak. E Bíróságnak annak eldöntése sem a feladata, hogy a kérdést előterjesztő bíróságnak (és korábban a Rechtbanknak) elegendő ténybeli információ állt-e rendelkezésére ahhoz, hogy F. Faber státuszát megítélje.<sup>15</sup> A Bíróságnak ehelyett az uniós jog szerinti helyzettel kapcsolatban kell választ adnia arra vonatkozóan, hogy a vevő státusza hivatalból vizsgálható-e, ha a nemzeti jog nem teszi lehetővé az ilyen vizsgálatot. Ezért a feltett kérdések helytállóak és nem hipotetikusak a kérdést előterjesztő bíróság eljárása szempontjából. Ezért az összes kérdés megválaszolását javaslom.

12 — A fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló, 1993. április 5-i 93/13/EGK tanácsi irányelv (HL 1993. L 95., 29. o.; magyar nyelvű különkiadás: 15. fejezet, 2. kötet, 288. o.)

13 — Lásd még a lenti 62. pontot.

14 — Lásd például: Kušionová-ítélet, C-34/13, EU:C:2014:2189, 38. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat.

15 — Jóllehet egyetérték a Bizottsággal és a holland kormánnyal, hogy úgy tűnik, jelentős ténybeli információ áll rendelkezésre a kérdés eldöntéséhez.

54. Függetlenül attól, hogy az *ex officio* vizsgálatra vonatkozó kérdést én elfogadhatónak tekintem, be kell valljam, hogy – figyelembe véve a tárgyaláson a holland kormány által nyújtott kiegészítő magyarázatot a bíró holland jog szerinti szerepéről – meglepett, hogy (függetlenül attól, hogy F. Faber miért nem hivatkozott kifejezetten fogyasztói státuszára) a Rechtbank nem vizsgálta F. Faber státuszát, a kérdést előterjesztő bíróság pedig úgy ítéli meg, hogy nem vizsgálhatja azt. F. Faber első fokon és a fellebbezési eljárásban a BW azon rendelkezéseire hivatkozott, amelyek mind a fogyasztási cikkek adásvételére, mind az egyéb adásvételekre vonatkoznak, és úgy tűnik, (legalábbis részben) az 1999/44 irányelvet hajtják végre. A Hazet egy olyan rendelkezésre hivatkozik, amelynek utolsó mondata kifejezetten a fogyasztási cikkek adásvételére vonatkozik, a többi része pedig általában minden adásvételre, és amely az 1999/44 irányelv 5. cikkének (2) bekezdését hajtja végre. A tárgyaláson továbbá a holland kormány megerősítette, hogy a bíróság feladata, hogy meghatározza az alkalmazandó jogot, megállapítsa, hogy a nemzeti jogszabály uniós jogot ültet-e át, és a holland jogot az uniós jognak megfelelően értelmezze. Mindamellet a holland jog alaposabb ismerete nélkül ezek az aggályok nem szolgáltatnak kellő alapot ahhoz, hogy az 1–4., valamint a 7. kérdést elfogadhatatlannak nyilvánítsuk.

55. Továbbá a teljesség kedvéért hozzáteszem, hogy többek között az 1999/44 irányelv (8) és (16) preambulumbekzdéséből, az 1. cikk (3) bekezdésében a tagállamoknak biztosított azon lehetőségből, hogy kizárják a „fogyasztási cikk” tárgyi hatálya alól a fogyasztók személyes részvételét lehetővé tevő nyilvános árverésen értékesített használt árut, valamint a 7. cikk (1) bekezdésének második albekezdésében biztosított azon lehetőségből, hogy használt fogyasztási cikkek vonatkozásában az eladó felelősségére rövidebb határidőt határozzanak meg, az következik, hogy az 1999/44 irányelv főszabály szerint alkalmazandó a használt fogyasztási cikkekre.

#### *Az 1–4., valamint a 7. kérdés*

56. Az 1999/44 irányelv a fogyasztók számára biztosít jogokat, különösen az eladó által átadott áruk megfelelőségi hibájának orvoslására vonatkozóan. Ugyanakkor nem érinti azt a kérdést, hogy a nemzeti bíróságoknak hivatalból kell-e vizsgálniuk, hogy az 1999/44 irányelv, és az általa biztosított védelem alkalmazandó-e az előttük lévő jogvitára.

57. Az állandó ítélkezési gyakorlat szerint az eljárási szabályok harmonizációjának hiányában, saját bírósági rendszerük szervezése a tagállamok hatáskörébe tartozik (az eljárási autonómia elve).<sup>16</sup> Az uniós jog elsőbbsége önmagában nem jelenti azt, hogy a nemzeti eljárási jogot mindig figyelmen kívül kell hagyni, hogy az uniós jog érvényesüljön.<sup>17</sup> Ugyanakkor a tagállamok ezt a hatáskörüket csak az uniós jog részét képező, és az uniós jog elsőbbségének betartását közvetetten biztosító tényleges érvényesülés és egyenértékűség elveinek megfelelően gyakorolhatják.<sup>18</sup>

58. Az egyenértékűség elve azt írja elő, hogy az uniós jogra alapozott keresetek elbírálása nem lehet kedvezőtlenebb a hasonló jellegű, belső jog által szabályozott esetekhez képest.<sup>19</sup> E tekintetben a nemzeti bíróságnak vizsgálnia kell a feltételezetten hasonló, belső jellegű keresetek tárgyát és lényeges elemeit.<sup>20</sup> E jogelv egyik konkrét alkalmazása, amely a Bíróságnak a többi uniós fogyasztóvédelmi irányelvvel kapcsolatos ítélkezési gyakorlatában is megjelenik, az, hogy ha a nemzeti jog valamely nemzeti jogi szabály hivatalból történő vizsgálatát írja elő, az uniós jog megfelelő szabályára

16 — A fogyasztóvédelem vonatkozásában lásd például: Sánchez Morcillo és Abril García ítélet, C-169/14, EU:C:2014:2099, 31. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat.

17 — E kérdés hasznos megvitatásáért lásd: Jacobs főtanácsnok van Schijndel és van Veen ügyre vonatkozó indítványa, C-430/93 és C-431/93, EU:C:1995:185, 24–30. pont. Eltérő nézetért lásd: Darmon főtanácsnok Verhopen és társai ügyre vonatkozó indítványa, C-87/90–C-89/90, EU:C:1991:223, 19. pont.

18 — Az 1999/44 irányelvvel összefüggésben lásd: Duarte Hueros ítélet, C-32/12, EU:C:2013:637, 31. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat. Ez volt az első ügy, amelyben az 1999/44 irányelv szerinti fogyasztói jogok érvényesítése jogi eljárásban felmerült. Lásd még: Kokott főtanácsnok Duarte Hueros ügyre vonatkozó indítványa, C-32/12, EU:C:2013:128, 3. pont.

19 — Lásd például: Sánchez Morcillo és Abril García ítélet, EU:C:2014:2099, 31. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat.

20 — Lásd például: Asturcom Telecomunicaciones ítélet, C-40/08, EU:C:2009:615, 50. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat.

ugyanennek kell vonatkoznia. Így „ha a nemzeti jog értelmében a bíróságoknak hivatalból vizsgálniuk kell olyan, kötelező hatályú nemzeti szabályon alapuló jogkérdést, amelyet a felek nem terjesztettek elő, ez a kötelezettség a kötelező hatályú uniós szabályok esetén is fennáll” vagy „ha a hazai jog a bíróságoknak kötelező hatályú jogszabályok alkalmazására mérlegelési jogkört biztosít”.<sup>21</sup>

59. A tényleges érvényesülés elve azt jelenti, hogy a nemzeti jog nem teheti gyakorlatilag lehetetlenné vagy rendkívül nehezzé az uniós jog által a fogyasztókra ruházott jogok gyakorlását.<sup>22</sup> Ezen elv érvényesülését értékelve figyelembe kell venni, hogy milyen egy adott rendelkezésnek az egész eljárásban betöltött helye, hogy hogyan zajlik az eljárás, és melyek a sajátosságai a különböző nemzeti fórumok előtt; adott esetben azokat az alapelveket is figyelembe kell venni, amelyek a nemzeti bírósági rendszer alapjául szolgálnak, mint például a védelemhez való jog, a jogbiztonság elve és az eljárás szabályos lefolytatásának elve.<sup>23</sup>

60. Jelen ügyben a nemzeti eljárási jog szerint a bíróságok kötelesek tiszteletben tartani a felek autonómiájának elvét. Döntésüket a felek által előterjesztett keresetekre, érvekre és tényekre kell alapozniuk. A köztudomású tényeket kivéve csak azokat a tényeket vehetik figyelembe, amelyek a felek beadványaiban szerepeltek. A fellebbviteli bíróságok hivatalból csak a közrendi szabályokat alkalmazhatják.<sup>24</sup> Már kifejtettem kétségeimet azt illetően, hogy a holland joggal valóban ellentétes-e a jelen ügy körülményei között, hogy a nemzeti bíróságok a rendelkezésükre álló jogi és ténybeli információk alapján eldöntsék, hogy valamely olyan személy, mint F. Faber fogyasztónak minősül-e.<sup>25</sup> Ugyanakkor a jelen ügy szempontjából a feltételezett kiindulási pont az kell legyen, hogy a holland jogot illetően e szabályok együttesen kizárják, hogy a nemzeti bíróságok az F. Faberhez hasonló vevő helyzetét vizsgálják. Máskülönben az 1–4., valamint a 7. kérdés jelen jogvita keretein belül nem merült volna fel.

61. Az uniós jog ennek ellenére előírja-e, hogy a bíróság a szóban forgó körülmények között vizsgálja, hogy F. Faber az 1999/44 irányelv hatálya alá tartozik-e, és ha igen, ennek mik a feltételei?

62. A Bíróság, különösen a tényleges érvényesülés elve alapján, kimondta más uniós fogyasztóvédelmi irányelvek egyes rendelkezéseinek hivatalból történő vizsgálatát.<sup>26</sup> Számomra úgy tűnik, hogy alapvetően azért jutott erre a következtetésre, mert a jogalkotó jellemzően azzal a feltételezéssel alkotta meg ezeket az irányelveket, hogy a fogyasztó a gyengébb fél, aki – esetleg – nincs tisztában a jogaival, és máskülönben egyáltalán nem élvezhetne védelmet. A Bíróság ezt az ítélkezési gyakorlatot az uniós jog egyéb részeivel kapcsolatos kérdésektől elválasztva dolgozta ki.<sup>27</sup>

21 — Van Schijndel és van Veen ítélet, C-430/93 és C-431/93, EU:C:1995:441, 13 és 14. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat. Lásd például: Jörös-ítélet, C-397/11, EU:C:2013:340, 30. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat.

22 — Lásd például: Sánchez Morcillo és Abril García ítélet, EU:C:2014:2099, 31. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat.

23 — A fogyasztóvédelem vonatkozásában lásd például: Sánchez Morcillo és Abril García ítélet, EU:C:2014:2099, 34. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat, illetve Kušionová-ítélet, EU:C:2014:2189, 52. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat.

24 — Lásd a jelen indítvány 25. és 26. pontját.

25 — Lásd a jelen indítvány 54. pontját.

26 — Ez az ítélkezési gyakorlat többek között a fogyasztói szerződések és fogyasztói hitelek tisztességtelen feltételeire vonatkozó irányelvek rendelkezéseire terjed ki.

27 — Lásd a következő ítéletben tett elhatárolást: van der Weerd és társai ítélet, C-222/05–225/05, EU:C:2007:318, 40. pont.

63. Így a 93/13 irányelv<sup>28</sup> tekintetében a Bíróság kimondta, hogy az uniós jog alapján a nemzeti bíróságoknak valamely szerződési feltétel esetlegesen tisztességtelen jellegét hivatalból kell megítélniük, amennyiben rendelkezésükre állnak a szükséges ténybeli és jogi elemek.<sup>29</sup> Ennek oka, hogy a 93/13 irányelv „azon az elven alapszik, hogy a fogyasztó az eladóhoz vagy szolgáltatóhoz képest hátrányos helyzetben van, mind tárgyalási lehetőségei, mind pedig tájékozottsági szintje tekintetében”<sup>30</sup> A fogyasztó elfogadja a hivatásos eladó által előkészített feltételeket, anélkül, hogy befolyásolni tudná ezek tartalmát.<sup>31</sup> Ezért ezt az egyenlőtlen helyzetet csak a szerződő feleken kívüli, pozitív beavatkozás egyenlítheti ki.<sup>32</sup> Ennek eredményeképpen a Bíróság azon az állásponton volt, hogy a 93/13 irányelv tekintetében „a fogyasztó hatékony védelme csak úgy biztosítható, ha a nemzeti bíróság elismeri, hogy hatáskörrel bír az ilyen feltételek hivatalból történő értékelésére.”<sup>33</sup> Ugyanezen okból a nemzeti jog nem korlátozhatja a tisztességtelen szerződési feltétel megállapítására vonatkozó határidőt.<sup>34</sup> Ugyanakkor ugyanebben az összefüggésben a Bíróság hozzátette, hogy a tényleges érvényesülés elve „nem feszíthető ki annyira, hogy az érintett fogyasztó részéről fennálló teljes inerciát ellensúlyozza.”<sup>35</sup>

64. Meglátásom szerint a tisztességtelen szerződési feltételek lényegében azok a feltételek, amelyekről az eladónak tudomása van, amelyeknek tisztességtelen mivoltáról a vevőt tájékoztatni nem áll érdekében, ám érvényesítésük érdekében áll, míg a fogyasztó ezeket gyakran nem képes vitatni, vagy nincs abban a helyzetben, hogy tisztességtelen mivoltukról teljes körűen tájékozódjon. Ennek eredményeként harmadik fél közbelépése nélkül a szerződési feltétellel szembeni jogi védelem jelentősen meggyengül.

65. Nem feltétlenül olyan egyszerű igazolni a nemzeti bíróság hivatalból történő beavatkozását egyéb fogyasztóvédelmi irányelvek egyes rendelkezéseire vonatkozóan. Így Kokott főtanácsnok a Duarte Hueros ügyre vonatkozó indítványában azon a véleményen volt, hogy jöllehet a 93/13 és az 1999/44 irányelv hasonló annyiban, amennyiben mindkettő a fogyasztók jogügyletek során történő védelmét érinti, és mindkettő célja a fogyasztóvédelem magas szintjének elérése, az a helyzet, hogy a jogszabály azt a hátrányosabb helyzetet kívánja kiegyenlíteni, amelyben a fogyasztó a vállalkozással kötendő szerződés megkötésekor van (93/13 irányelv), különbözik attól, amikor a jogszabály egy már megkötött szerződés végrehajtására vonatkozik (1999/44 irányelv). Kokott főtanácsnok szerint ez utóbbi tekintetében általában a szerződésben nem a felek akaratától függ a hibás teljesítés, és a fogyasztó a szerződés végrehajtása során nincs ugyanolyan gyenge helyzetben, mint a tisztességtelen feltételek esetén, mivel könnyen felismerhető az, hogy az adásvétel tárgya a szerződésben meghatározott minőségű-e.<sup>36</sup>

66. Egyetértek azzal, hogy a két irányelv szerinti fogyasztók nincsenek azonos helyzetben. Ugyanakkor mégis fennállhat aszimmetria a felek tájékozottsága között (talán kisebb mértékben), annyiban, hogy a szerződéskötést követően továbbra is a fogyasztó marad a gyengébb fél az átadott áruk szerződésszerűségét illetően. Kivéve, ha a szerződés megkötésének időpontjában a fogyasztó a hibáról

28 — A 93/13 irányelv célja, az 1999/44 irányelvhez hasonlóan, a fogyasztóvédelem magas szintjének elérése. A Bizottság (a Parlament támogatását élvezve) tulajdonképpen egyetlen jogszabályban kívánta harmonizálni az áruk adásvételének és a jótállásnak egyes vonatkozásait, valamint a fogyasztói szerződések tisztességtelen feltételeit. A Tanács azonban inkább külön kívánta kezelni ezeket a kérdéseket. Lásd a fogyasztási cikkek adásvételének és a kapcsolódó jótállásnak egyes vonatkozásairól szóló európai parlamenti és tanácsi irányelvre vonatkozó, a Bizottság által előterjesztett javaslat vitájának összefoglalóját, COM(95) 520 végleges, 2. o. (valamint az ott hivatkozott dokumentumok) (HL 1996 C 307., 8. o.; Magyar nyelven nem tették közzé.) A 93/13 irányelv 6. cikkének (1) bekezdése kimondja, hogy: „A tagállamok előírják, hogy fogyasztókkal kötött szerződésekben az eladó vagy szolgáltató által alkalmazott tisztességtelen feltételek a saját nemzeti jogszabályok rendelkezései szerint nem jelentenek kötelezettséget a fogyasztóra nézve, és ha a szerződés a tisztességtelen feltételek kihagyásával is teljesíthető, a szerződés változatlan feltételekkel továbbra is köti a feleket.”

29 — Lásd például: Pannon GSM ítélet, C-243/08, EU:C:2009:350, 32. pont.

30 — Lásd például: Kušionová-ítélet, EU:C:2014:2189, 48. pont, valamint a hivatkozott ítélkezési gyakorlat.

31 — Lásd például: Kušionová-ítélet, EU:C:2014:2189, 48. pont, valamint a hivatkozott ítélkezési gyakorlat.

32 — Lásd például: VB Pénzügyi Lízing ítélet, EU:C:2010:659, 48. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat.

33 — Océano Grupo Editorial és Salvat Editores ítélet, C-240/98–C-244/98, EU:C:2000:346, 26. pont.

34 — Cofidis-ítélet, C-473/00, EU:C:2002:705, 38. pont.

35 — Lásd például: Kušionová-ítélet, EU:C:2014:2189, 56. pont, valamint a hivatkozott ítélkezési gyakorlat (az utóbbi egy olyan helyzetre vonatkozott, amikor a fogyasztó semmiféle jogi eljárását nem indított jogai érvényesítésére).

36 — Kokott főtanácsnok Duarte Hueros ügyre vonatkozó indítványa, EU:C:2013:128, 43., 44., 47. és 48. pont.



tudott vagy arról ésszerűen eljárva tudnia kellett, (illetve ha a megfelelés hibáját a fogyasztó által adott anyag okozta),<sup>37</sup> a megfelelést az áru rendeltetésére, minőségére és teljesítményére vonatkozó – különösen a szerződésben foglalt – információ függvényében kell értékelni.<sup>38</sup> Ez következik a 2. cikk (2) bekezdésében felsorolt elemekből. Jelen ügy szempontjából szükségtelennek tartom azt eldönteni, hogy ez a felsorolás kimerítőnek tekintendő-e.<sup>39</sup> Itt elég azt figyelembe venni, hogy az értékelés alapjául az eladó által a fogyasztóval (a szerződés megkötése előtt) közölt információ; a szerződés megkötésekor a fogyasztó részéről az eladóval közölt információ; a termék használatára vonatkozó általános feltételezések; valamint az eladó, a gyártó vagy annak képviselője által tett nyilvános kijelentések szolgálnak. Ráadásul gyakran az eladó választja ki, hogy konkrétan melyik árut adja át a fogyasztónak (jóllehet nem mindig ez a helyzet). A fogyasztó így gyakran gyengébb helyzetben van annak megítélése során, hogy a termék megfelel-e, és ha nem, milyen mértékben nem felel meg annak, amit ésszerűen elvárhatott.

67. Mindenesetre a jelen ügyben a hivatalból történő vizsgálat kérdése az 1999/44 irányelvnek *nem* a szerződés teljesítésével kapcsolatos rendelkezésével kapcsolatban merül fel. Nem is a megfelelési hiba orvoslására vonatkozó (3. cikk), vagy az eladó megfelelési hibáért vállalt felelősségére való hivatkozására és annak megállapítására, valamint e jogorvoslati lehetőségek érvényesítésére vonatkozó határidőt és bizonyítási szabályokat előíró valamely rendelkezéssel foglalkozik (5. cikk, amelyre az 5. és 6. kérdés vonatkozik).<sup>40</sup> Ehelyett a kérdés az 1999/44 irányelv *hatályával* kapcsolatos előzetes kérdéssel kapcsolatban merül fel. Amennyiben az uniós jog értelmében a kérdést előterjesztő bíróság hivatalból köteles vizsgálni, hogy F. Faber fogyasztónak minősül-e, és a bíróság arra a következtetésre jut, hogy igen, akkor egyértelmű, hogy mind F. Faber, mind pedig a Habet az 1999/44 irányelvet végrehajtó nemzeti jogra hivatkoztak. Ez esetben a nemzeti bíróságnak meg kell határoznia, hogy például a BW 7:23. cikke (1) bekezdésének utolsó mondata alkalmazandó-e, és amennyiben igen, ezt a rendelkezést az 1999/44 irányelv 5. cikkének (2) bekezdésével összhangban kell értelmeznie. Ezzel szemben jelen ügyben az a kérdés nem merül fel, hogy az 5. cikk (2) bekezdését hivatalból kell-e vizsgálni. Ezért véleményem szerint a kérdést előterjesztő bíróság kérdéseit jelen ügyben nem lehet úgy eldönteni, hogy először meghatározzuk, hogy egy konkrét rendelkezés hivatalból alkalmazandó-e, majd pedig az eredmény segítségével meghatározzuk, hogy emiatt az 1999/44 irányelv hatályát is hivatalból kellett volna-e vizsgálni.<sup>41</sup>

68. Így a hivatalból történő vizsgálat itt általánosabb és elvontabb szinten merül fel.

69. Meglátásom szerint az első kérdésre azt a választ kell adni, hogy olyan körülmények között, amikor a vevő kártérítési eljárást indított egy eladóval szemben olyan nemzeti jogi rendelkezések alapján, amelyek többek között a fogyasztói szerződésekre is vonatkoznak, ugyanakkor nem hivatkozott kifejezetten fogyasztói minőségére, a nemzeti eljárásjog nem zárhatja ki, hogy a nemzeti bíróság megvizsgálja, hogy az illető személy az 1999/44 irányelv értelmében valóban fogyasztó-e, következésképpen, hogy az 1999/44 irányelvnek megfelelően értelmezett nemzeti fogyasztóvédelmi jogot alkalmazza. A tényleges érvényesülés elve értelmében az ilyen nemzeti eljárási szabályt figyelmen kívül kell hagyni, hogy a nemzeti bíróság hivatalból vizsgálhassa, hogy az olyan vevő, mint F. Faber az 1999/44 irányelv értelmében fogyasztónak minősül-e.

37 — Az 1999/44/EK irányelv 2. cikkének (3) bekezdése.

38 — Az 1999/44/EK irányelv 2. cikkének (2) bekezdése. Lásd még annak (7) preambulumbekendését.

39 — A (8) preambulumbekendés arra utal, hogy nem.

40 — Lásd az alábbi 80–90. pontot.

41 — Az ítélet indokolási sorrendjével vesd össze például: VB Pénzügyi Lízing ítélet, EU:C:2010:659, 49. pont.



70. Ennek oka, hogy a jogalkotó a fogyasztóknak magas szintű védelmet kívánt biztosítani, mivel általában a szerződéses viszonyokban gyengébb helyzetben vannak az eladóhoz képest. Így az 1999/44 irányelv a fogyasztók magas szintű védelmét<sup>42</sup> biztosítja az irányelv 1. cikke (2) bekezdésének a) pontjában meghatározott fogalomnak<sup>43</sup> megfelelő valamennyi természetes személynek. Ezen indok alapján a jogalkotó olyan szabályokat alkotott, amelyek kifejezett eltérő rendelkezés hiányában a tagállamok és a fogyasztói szerződésekben részes felek által tiszteletben tartandó minimális védelmet határoznak meg. Ezért a védelemnek van egy kötelező szintje. Ezért ésszerű, hogy legyen egy olyan közrendi szabály, amely a nemzeti bíróság kötelezettségévé teszi annak vizsgálatát, hogy a vevő valamely áru vásárlásával kapcsolatos jogainak érvényesítésére kezdeményezett eljárásokban a felperes az 1999/44 irányelv (és más fogyasztóvédelmi irányelvek)<sup>44</sup> hatálya alá tartozik, mivel az ilyen védelem megerősíti az említett irányelv teljes érvényesülését, és minimumra szorítja annak kockázatát, hogy a vevő jogban való járatlansága miatt az uniós jog által biztosítottnál alacsonyabb szintű védelmet élvezzen.<sup>45</sup>

71. Ugyanakkor ebből a követelményből nem következik automatikusan, hogy a nemzeti bíróságnak hivatalból vizsgálnia kell az 1999/44 irányelv minden egyes rendelkezését. Az egyes rendelkezéseket illetően ezt a kérdést eseti alapon a Bíróság fogja eldönteni. Ez kiváltképp azért van így, mert a fogyasztóvédelem szintje eltérő lehet a szóban forgó rendelkezéstől függően, és a fogyasztó dönthet kifejezetten úgy, hogy *nem* él valamely, az egyes rendelkezésből eredő joggal vagy más előnnyel.<sup>46</sup> Továbbá nem zárható ki, hogy (talán kivételesen) egyes rendelkezések a fogyasztó helyett az eladót védik.<sup>47</sup>

72. Következtetésem nem függ attól, hogy a fogyasztónak van-e jogi segítőtje (amire a 7. kérdés vonatkozik.) Egy ilyen körülmény nem változtathatja meg az uniós jog értelmét, vagy pedig a tényleges érvényesülés és az egyenértékűség elvének hatályát. Jóllehet egy magánszemély fogyasztói státuszáról és jogairól való ismereteinek egy ügyvéd segítsége mellett (remélhetőleg) bővülniük kell, önmagában az a tény, hogy a fogyasztónak jogi segítsége van, nem alapozhatja meg az ilyen ismeret vélelmét.<sup>48</sup>

73. Ráadásul az 1999/44 irányelv hatályának *ex officio* történő vizsgálatára vonatkozó követelményre ugyanazok a feltételek vonatkoznak, mint amelyeket a Bíróság más fogyasztóvédelmi irányelvekre vonatkozóan megállapított (a 2. és 3. kérdésben felmerült probléma). Így az e feladathoz szükséges jogi és ténybeli elemeknek a nemzeti bíróság rendelkezésére kell állniuk, vagy azért, mert ezek az elemek már az ügyirat részét képezik, vagy azért, mert a nemzeti bíróság a nemzeti eljárási jog alapján ezeket be tudja szerezni.<sup>49</sup> A nemzeti bíróság nem lépheti át a jogvita felek által meghatározott kereteit. A hivatalból történő vizsgálat ugyanezen követelménye és ugyanezen feltételek vonatkoznak a

42 — Lásd: Duarte Hueros ítélet, EU:C:2013:637, 25. pont.

43 — Véleményem szerint ez a kötelezettség a 9. cikktől függetlenül alkalmazandó, amely előírja a tagállamoknak, hogy tegyék meg a szükséges intézkedéseket, hogy a fogyasztókat tájékoztassák az 1999/44 irányelvnek való megfelelést biztosító nemzeti jogszabályokról, és ha szükséges, ösztönözzék a szakmai szervezeteket, hogy a fogyasztókat tájékoztassák az őket megillető jogokról; valamint attól a tényről függetlenül, hogy a szerződés és egy adott ügyre jellemző egyéb elemek esetleg tájékoztatják a fogyasztót jogairól, különösen, ha a nemzeti és/vagy az uniós jog előírja, hogy a szerződésben ilyen információknak szerepelnie kell, vagy a szerződés megkötése előtt azt a fogyasztóval közölni kell.

44 — Elfogadom, hogy ez az álláspont az uniós jog többi részére is kihatással lehet, amelyek hasonlóképpen nyíltan védelmezik a gyengébb felet a szerződéses jogviszonyban egy másik, erősebb féllel, vagy pedig egy állami szervvel szemben. Ennek nyilvánvaló példája mindkét kapcsolattípusra vonatkozóan a munkavállalókat védő uniós jog.

45 — A tisztességtelen szerződéses feltételekre vonatkozó egyes rendelkezésekkel összefüggésben lásd: Océano Grupo Editorial és Salvat Editores ítélet, EU:C:2000:346, 26. pont. Más összefüggésben lásd: Mostaza Claro ítélet, C-168/05, EU:C:2006:675, 28. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat; Rampion és Godard ítélet, C-429/05, EU:C:2007:575, 65. pont.

46 — A 93/13 irányelv 6. cikkére vonatkozóan lásd például: Jörös-ítélet, EU:C:2013:340, 41. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat; Asbeek Brusse és de Man Garabito ítélet, C-488/11, EU:C:2013:341, 49. pont.

47 — Ténylegesen ez lehet a helyzet az 1999/44 irányelv 5. cikkének egyes elemei tekintetében, amelyeket az 5. és a 6. kérdéssel összefüggésben fogok tárgyalni.

48 — Lásd még: Rampion és Godard ítélet, EU:C:2007:575, 65. pont.

49 — Lásd például: Aziz-ítélet, C-415/11, EU:C:2013:164, 46. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat.

fellebbezésre is, ha i. legalább az egyik fél hivatkozott (a legalább részben) az 1999/44 irányelvet végrehajtó nemzeti jogi rendelkezésekre és ii. attól függően, hogy valamelyik fél fogyasztó-e (vagy nem), részesülhet (vagy nem részesülhet) az e rendelkezések által biztosított magasabb szintű védelemben.

74. Amennyiben a Bíróság nem ért egyet a következtetésemmel, az egyenértékűség elve ennek ellenére előírja-e a nemzeti bíróság számára annak vizsgálatát, hogy F. Faber az 1999/44 irányelv szerint fogyasztónak minősült-e?

75. Értelmezésem szerint a szóban forgó holland eljárási jog alkalmazandó függetlenül attól, hogy a fogyasztó kérelmét az uniós jogra vagy a nemzeti jogra alapozta-e.

76. Az egyenértékűség elve szolgál az 1999/44 irányelv 5. cikkére utaló 4. kérdés alapjául is. Meglátásom szerint viszont az 5. cikk (2) bekezdését átültető nemzeti jogi rendelkezés (a BW 7:23. cikk (1) bekezdése) a kérdést előterjesztő bíróság előtt van. Ezért az 5. cikk (2) bekezdésének hivatalból történő vizsgálata tekintetében nem merül fel kérdés. Ehelyett a kérdést előterjesztő bíróságnak a nemzeti jogot az 5. cikknek megfelelően kell értelmeznie.<sup>50</sup>

77. Ugyanakkor, amennyiben a kérdést előterjesztő bíróság megállapítja, hogy F. Faber fogyasztónak minősül, és megfelelt a BW 7:23. cikke (1) bekezdésének, akkor felmerül a kérdés, hogy hivatalból alkalmaznia kell-e az 1999/44 irányelv 5. cikkének (3) bekezdését a holland jogba átültető BW 7:18. cikk (2) bekezdésében meghatározott bizonyítási tilalmat. A 4. kérdést csak ebben az összefüggésben kell vizsgálni.

78. Az 5. cikk (3) bekezdésében a bizonyítási teherre megfogalmazott szabály akkor alkalmazandó, ha meg kell állapítani, hogy az eladó felelős-e a minőségi hibáért, vagy sem. Ha az elsőfokú bíróság nem tett releváns ténymegállapítást (mivel, például azon az állásponton volt, hogy a fogyasztó a késedelmes értesítés révén elveszítette az ilyen keresetindítási jogát), valószínűtlennek tűnik számomra, hogy a fellebbviteli bíróság a fellebbezés tárgyalásakor szükségszerűen alkalmazni tudja ezt a szabályt. Azt nem tudom, hogy ez a talány a nemzeti eljárási jog alapján megoldható-e (például úgy, hogy az ügyet visszautalja az elsőfokú bírósághoz további ténybeli vizsgálatot kérve). Ezért kétségeim vannak azt illetően, hogy az 1999/44 irányelv 5. cikkének (3) bekezdésében foglalt szabályok hivatalból történő vizsgálatára vonatkozó kérdés releváns-e abban a vonatkozásban, hogy a kérdést előterjesztő bíróság hogyan ítéli meg F. Faber fellebbezését.

79. Függetlenül attól a tényről, hogy ezen eljárásokkal összefüggésben a Bíróság nem tudja eldönteni, hogy melyek a holland közrendi jellegű szabályok, a 4. (és a 6.) kérdést az 1999/44 irányelv 5. cikkének (3) bekezdésének értelmezésében nyújtott iránymutatással válaszolhatja meg. Ez a rendelkezés a fogyasztó kötelező védelmét nyújtja azzal, hogy részben megfordítja a bizonyítási terhet, hogy ezzel javítsa azokat a körülményeket, amelyek között a fogyasztó az 1999/44 irányelv szerinti jogokat, különösen az eladó felelőssége esetén fennálló jogorvoslati lehetőségeket élvezheti. Sem a tagállamok, sem a fogyasztói szerződés felei nem írhatnak elő szigorúbb terhet.<sup>51</sup> A bizonyítási teher a fogyasztó érdekében megfordul, mivel általában gyengébb helyzetben van az eladóhoz képest az árukra és az azok átadáskori állapotára vonatkozó információkat tekintve. A bizonyítási teher (legalább részbeni) megfordulása nélkül a fogyasztói jogok tényleges érvényesülése egy olyan területen, amely az eladókkal való jogvita fő forrását képezi, komoly veszélyben lenne.<sup>52</sup> Ezért számomra úgy tűnik, hogy a tényleges érvényesülés elve szerint az 5. cikk (3) bekezdését hivatalból kell alkalmazni, feltéve, hogy a nemzeti bíróság rendelkezésére állnak a szükséges jogi és ténybeli elemek, és nem változtatja meg a jogvitának

50 — Lásd még az 1999/44 irányelv (22) és (24) preambulumbekendését.

51 — Lásd az 1999/44 irányelv (22) preambulumbekendését és 8. cikkének (2) bekezdését.

52 — Lásd az 1999/44 irányelv (6) preambulumbekendését.

a felek által meghatározott kereteit. Mivel az 5. cikk (3) bekezdése hasonló vonásokat mutat, mint amelyek a nemzeti jog közrendi szabályait jellemzik, az egyenértékűség elve azt is megköveteli, hogy az alapügyben szereplőhöz hasonló nemzeti bíróság az 5. cikk (3) bekezdését átültető bármely nemzeti rendelkezést hivatalból alkalmazza.

#### *Az ötödik kérdés*

80. Hollandia fenntartotta magának az 1999/44 irányelv 5. cikkének (2) bekezdésében biztosított azon jogot, hogy a fogyasztókra nézve értesítési kötelezettséget írjon elő.<sup>53</sup> Az 5. kérdésben a kérdést előterjesztő bíróság azt kérdezi, hogyan lehet megállapítani, hogy a fogyasztó teljesítette-e ezeket a követelményeket.

81. Amennyire én látom, ezt a bizonyításra vonatkozó nemzeti jog szabályozza. Amíg a nemzeti jog egy-két hónapnál nem rövidebb időszakot ír elő, nem fogalmaz meg olyan szabályokat, amelyek módosítják az 5. cikk szerinti kötelezettségek tartalmát, és egyébként is megfelel az egyenértékűség és hatékony érvényesülés elvének, az 1999/44 irányelv nem korlátozza a tagállamok arra vonatkozó hatáskörét, hogy az általuk megfelelőnek tartott bizonyítási szabályokat alkalmazza.

82. Így az 5. cikk (2) bekezdése például nem írja elő, hogy a vevőnek hogyan kell értesítenie az eladót. Ez a rendelkezés nem zárja ki és nem is írja elő, hogy az eladót inkább írásban kell tájékoztatni, mint szóban. Ugyanakkor mivel ez a tájékoztatás az 1999/44 irányelv által biztosított jogok gyakorlásának feltétele, én úgy tekintem, hogy a nemzeti jog nem szabhat olyan feltételeket, amelyek lehetetlenné vagy rendkívül nehézé tennék a fogyasztó részére annak bizonyítását, hogy az eladót az 5. cikk (2) bekezdésére vonatkozóan megfelelően és időben értesítette. Ez is a tényleges érvényesülés elvéből ered.

83. Hasonlóképpen a nemzeti jog sem írhat elő olyan bizonyítási szabályokat, amelyek összeegyeztethetetlenek az 5. cikk (2) bekezdésében foglalt kötelezettséggel és az 5. cikk egyéb részeivel. Ezért véleményem szerint a tagállamok nem írhatják elő, hogy amikor a fogyasztó értesíti az eladót a megfelelőségi hibáról, e hibát bizonyítania is kell. Ezt az értelmezést megerősíti, ha összevetjük az 5. cikk (2) és (3) bekezdésének szóhasználatát. Az *eladó értesítése* a minőségi hiba felismeréséről (5. cikk (2) bekezdés) nem ugyanaz, mint a megfelelőségi hibának az 5. cikk (3) bekezdése szerinti *bizonyítása*.<sup>54</sup> A fogyasztó értesíti az eladót a megfelelőségi hibáról, hogy az 1999/44 irányelv szerinti előnyöket élvezhesse. Ide nem csak a 3. cikk (3) bekezdése szerinti jogorvoslatra vonatkozó előnyök tartoznak, hanem az 5. cikk (3) bekezdésében az időbeli feltételekre és a bizonyítási szabályokra vonatkozó előnyök is. Az eladó értesítése (ha szükséges) logikailag nem történhet meg az e rendelkezésekben biztosított jogok gyakorlása, vagy azokra való hivatkozás *után*. Az értesítésnek azelőtt kell megtörténnie, hogy a fogyasztó eldönti, hogy jogorvoslatot fog kérni, és ezzel összefüggésben benyújtja a szükséges bizonyítékokat az eladó felelősségének megállapítására. Az 1999/44 irányelv eredeti javaslatában a Bizottság kifejtette, hogy a (jelenlegi) 5. cikk (2) bekezdésében foglalt követelmény „megerősíti a jogbiztonságot és ösztönzi a gondos eljárást a vevő részéről, figyelembe véve az eladó érdekeit”.<sup>55</sup>

84. Véleményem szerint ez azt jelenti, hogy az 5. cikk (2) bekezdése akkor teljesül, ha a fogyasztó úgy értesíti az eladót, hogy az értesüljön az *esetleges* megfelelőségi hibáról és az ő *esetleges* felelősségéről is. A fogyasztónak az eladóhoz intézett értesítésében meg kell jelölnie az árut és az adásvételt. Az árut össze kell kapcsolnia az eladóval. E nélkül az információ nélkül az eladó nem tudhatja, mely termékkel kapcsolatban tarthatják felelősnek. Az adott tájékoztatás során meg kell jelölni azokat a körülményeket is, amelyek miatt a fogyasztó értesítette az eladót a megfelelőségi hiányról. Számos indok lehet, amiért a

53 — Lásd jelen indítvány 19–23 pontját.

54 — Hasonló megkülönböztetés szerepel az 1999/44 irányelv 5. cikkének egyéb nyelvi változataiban.

55 — COM(95) 520 végleges, idézve a 28. lábjegyzetben, 14. oldal.

fogyasztó úgy ítéli meg, hogy a számára átadott áru az átadás időpontjában vagy azt követően nem egyezik meg azzal, amit ésszerűen elvárhat az árunak a szerződésben fogalt leírása vagy más olyan információ alapján, amelyet az eladó adott vagy amely más módon elérhető. Ugyanakkor ebben a szakaszban a fogyasztónak nem kell *bizonyítania* a megfelelőségi hibát és annak lehetséges okát.

85. Az irányelv megalkotásának története megerősíti ezt az értelmezést. Az 5. cikk (2) bekezdésének első albekezdésére vonatkozó eredeti bizottsági javaslatban utolsó fordulatként az „[...] annak felismerésétől vagy felismerhetőségétől számított két hónapon belül köteles értesíteni az eladót” szerepelt az „annak felismerésétől számított két hónapon belül köteles értesíteni az eladót” helyett. A javaslatához fűzött indokolás szerint ennek a mondatnak a célja, hogy „a fogyasztó feladatává tegye, hogy az árut átvétel után gondosan megvizsgálja”. Ugyanakkor „nem ír elő szigorú kötelezettséget az áru részletes vizsgálatára, vagy működését vagy teljesítményét értékelő tesztek elvégzésére”.<sup>56</sup>

#### *A hatodik kérdés*

86. A hatodik kérdéssel a kérdést előterjesztő bíróság lényegében az 1999/44 irányelv 5. cikkének (3) bekezdése szerinti bizonyítási teherre vonatkozóan kér iránymutatást. Ha egy tagállam előírja, hogy a fogyasztó az eladót az 5. cikk (2) bekezdésének megfelelően értesítse, ez a kérdés csak akkor releváns, ha a fogyasztó megfelelően és időben megtette ezt, és ezt követően kéri különösen az 1999/44 irányelv 3. cikke szerinti jogorvoslatokat. Az 5. cikk (3) bekezdésében foglalt vélelem alkalmazandó, kivéve, ha ez a vélelem nem egyeztethető össze a fogyasztási cikk természetével vagy a hiba jellegével. Ugyanakkor a kérdést előterjesztő bíróság e kivételre vonatkozóan nem kért iránymutatást, ezért nem foglalkozom ezzel a kérdéssel.

87. Az 5. cikk (3) bekezdése részben megfordítja a bizonyítási terhet a fogyasztó érdekében, akinek a megadott határidőn belül *nem* kell bizonyítania, hogy a megfelelőségi hiba már az áru átadásakor létezett. Így továbbra is a fogyasztónak kell értékelnie, és adott esetben bizonyítania, hogy az átadott áru nem felel meg az áru minőségére, teljesítményére és rendeltetésére vonatkozóan az általa a szerződés értelmében és a 2. cikk (2) bekezdésében felsorolt információ alapján elvárható szabványoknak. A megfelelőség hiányát, és nem az okát kell bizonyítani. Így jelen ügyben nem elégséges, ha az F. Faberhez hasonló fogyasztó csupán azt bizonyítja, hogy tüzeset történt. Inkább azt kell bizonyítania, hogy miért gondolja a tűz miatt, hogy a számára átadott autó nem felelt meg annak, amit a szerződés és egyéb releváns információk alapján elvárt. A jelen ügyben szereplőhöz hasonló körülmények között elégséges lenne, ha F. Faber bemutatná, hogy a termék nem tudja már (rendesen) ellátni azt a feladatot, ami miatt megvette (mivel már nem tudja vezetni az autót), anélkül hogy ennek okát meg kellene jelölnie.<sup>57</sup>

88. A fogyasztónak azonban nem kell felhoznia és adott esetben bizonyítania, hogy a megfelelőség hiánya az eladónak tulajdonítható (amelyhez valószínűleg meg kellene vizsgálni az áru fogyasztónak történő átadás előtti és átadáskori állapotát). Ez a követelmény teljesen aláásná az 5. cikk (3) bekezdésében foglalt szabályt. Ráadásul az eladó 1999/44 irányelv szerinti felelőssége nem vétkességi felelősség. Ez következik a 4. cikkből is, amely visszkereseti jogot biztosít az *eladónak* azon *gyártóval* szemben, akinek cselekménye vagy mulasztása vezetett a megfelelőségi hibához. Továbbá nem lenne praktikus ilyen bizonyítási terhet róni a fogyasztóra, mivel jogosan feltételezhető, hogy főszabály

56 — COM(95) 520 végleges, idézve a 28. lábjegyzetben, 14. oldal.

57 — Ahogy az ítélkező testület egyik bírója a tárgyaláson a kérdések feltevésénél megfogalmazta: a rendeltetésének megfelelő autó nem gyullad ki magától.



szerint az eladó több (részletesebb) információval rendelkezik az áruról és annak átadáskori állapotáról. A fogyasztótól nem kérhető olyan bizonyíték, amely számára nem elérhető.<sup>58</sup> Emellett az 5. cikk (3) bekezdésében foglalt megdönthető vélelem egész céljával, és az 1999/44 irányelv tágabb célkitűzéseivel is ellentétes lenne.

89. Az 1999/44 irányelv 5. cikkének (3) bekezdésében, valamint annak (8) preambulumbekkezdésében szereplő megfogalmazásból kitűnik, hogy a bizonyítási teher ezután átszáll az eladóra, akinek a felelősség elkerülése érdekében bizonyítania kell, hogy a megfelelőségi hiba az átadás időpontjában nem állt fenn, vagy más módon cáfolnia kell a fogyasztó állítását és bizonyítékait. Ezt megteheti például azáltal, hogy bizonyítja, hogy a hiba az átadást követő cselekményből vagy mulasztásból ered, vagy olyan tényezőnek tulajdonítható, amelyért ő, mint eladó nem felelős. Csak ebben a későbbi szakaszban függ a fogyasztó keresetének sikere az általa a megfelelőségi hiba okára vonatkozóan felhozott bizonyítékoktól.<sup>59</sup>

90. Végezetül az 5. cikk (3) bekezdése megjelöli, kinek mit kell bizonyítania és milyen sorrendben. Azt azonban nem írja le, hogy a szükséges elemeket hogyan kell bizonyítani. Meglátásom szerint uniós rendelkezés hiányában a bizonyításra vonatkozó nemzeti eljárási jog határozza meg, amelynek ebben az összefüggésben természetesen az egyenértékűség és tényleges érvényesülés elvét is tiszteletben kell tartania.<sup>60</sup>

## Végekövetkeztetések

91. A fenti megfontolásokra tekintettel azt javaslom, hogy a Bíróság a Rechtbank Middelburg és a Raad van State által feltett kérdéseket a következőképpen válaszolja meg:

Ha a vevő kártérítési eljárást indított egy eladóval szemben olyan nemzeti jogi rendelkezések alapján, amelyek többek között a fogyasztói szerződésekre is vonatkoznak, ugyanakkor nem hivatkozott kifejezetten fogyasztói minőségére, a nemzeti eljárásjog nem zárja ki, hogy a nemzeti bíróság megvizsgálja, hogy az illető személy a fogyasztási cikkek adásvételének és a kapcsolódó jótállásnak egyes vonatkozásairól szóló, 1999. május 25-i 1999/44/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv értelmében valóban fogyasztónak minősül-e, következésképpen, hogy az 1999/44 irányelvnek megfelelően értelmezett nemzeti fogyasztóvédelmi jogot alkalmazza. Ugyanakkor az e feladathoz szükséges jogi és ténybeli elemeknek a nemzeti bíróság rendelkezésére kell állniuk, vagy azért, mert ezek az elemek már az ügyirat részét képezik, vagy azért, mert a nemzeti bíróság a nemzeti eljárási jog alapján ezeket be tudja szerezni. A nemzeti bíróság nem lépheti túl a jogvita felek által meghatározott kereteit. A hivatalból történő vizsgálat ugyanezen követelménye és ugyanezen feltételek vonatkoznak a fellebbezésre is, ha i. legalább az egyik fél hivatkozott (legalább részben) az 1999/44 irányelvet végrehajtó nemzeti jogi rendelkezésekre és ii. attól függően, hogy valamelyik fél fogyasztó-e (vagy nem), részesülhet (vagy nem részesülhet) az e rendelkezések által biztosított magasabb szintű védelem biztosította előnyökből. Az a tény, hogy a fogyasztót ügyvéd segítette, nem változtat ezen a végkövetkeztetésen.

A tényleges érvényesülés elve szerint az 5. cikk (3) bekezdését hivatalból kell alkalmazni, feltéve, hogy a nemzeti bíróság rendelkezésére állnak a szükséges jogi és ténybeli elemek, és e bíróság nem változtatja meg a jogvitának a felek által meghatározott kereteit. Mivel az 5. cikk (3) bekezdése hasonló vonásokat mutat, mint amelyek a nemzeti jog közrendi szabályait jellemzik, az egyenértékűség elve azt is megköveteli, hogy az alapügyben szereplőhöz hasonló nemzeti bíróság az 5. cikk (3) bekezdését átültető bármely nemzeti rendelkezést hivatalból alkalmazza.

58 — Lásd még például a fogyasztói hitellel összefüggésben: Wahl főtanácsnok CA Consumer Finance ügyre vonatkozó indítványa, C-449/13, EU:C:2014:2213, 37. pont.

59 — A Bizottságnak is ez volt a célja a rendelkezésre vonatkozó javaslattal: lásd COM(95) 520 végleges, idézve a 28. lábjegyzetben, 12. o.

60 — Lásd például: Arcor-ítélet, C-55/06, EU:C:2008:244, 191. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat.



Az 1999/44 irányelv nem korlátozza a tagállamok hatáskörét, hogy az 1999/44 irányelv 5. cikke (2) bekezdésének megfelelően bizonyítási szabályokat határozzanak meg és alkalmazzanak arra a követelményre vonatkozóan, hogy a fogyasztó az eladót a megfelelőségi hibáról értesítse, feltéve, hogy a nemzeti jog i. két hónapnál nem rövidebb időszakot ír elő, ii. nem ír elő olyan szabályokat, amelyek az 1999/44 irányelv 5. cikke szerinti kötelezettségek tartalmát módosítanák, és iii. az alkalmazandó szabályok nem kedvezőlenebbek, mint a nemzeti jog alapján benyújtott keresetekre vonatkozó szabályok, és nem úgy vannak megfogalmazva, hogy gyakorlatilag lehetetlenné vagy rendkívül nehézé tegyék az uniós jog biztosította jogok érvényesítését.

Az 5. cikk (3) bekezdése részben megfordítja a bizonyítási terhet a fogyasztó érdekében, akinek a megadott határidőn belül *nem* kell bizonyítania, hogy a megfelelőségi hiba már az áru átadásakor létezett. Így továbbra is a fogyasztónak kell megállapítania, hogy az átadott áru nem felel meg annak, amit a szerződés értelmében és a 2. cikk (2) bekezdésében felsorolt információ alapján elvárható volna. A fogyasztónak azonban nem kell bizonyítania, hogy a megfelelőségi hiba az eladónak tudható be.